

Uitgangspuntennotitie milieueffecten

Project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt

Inhoudsopgave

1	Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	2
1.1	Inleiding	2
1.2	Aanleiding	2
1.3	Betrokken partijen	3
1.4	Het projectgebied: de huidige situatie	3
1.5	Besluitvorming en milieueffectrapportage	6
1.6	Leeswijzer	6
2	Trechteringsproces: van strategie tot voorkeursalternatief	7
2.1	MIRT-proces Ruimte voor de Maas bij Oeffelt	7
2.2	Onderzoeksfase	7
2.3	Verkenningfase	8
2.4	Planuitwerkingsfase: Voorkeursalternatief als uitgangspunt	9
3	Te onderzoeken varianten van het voorkeursalternatief	11
3.1	Optimalisaties	11
3.2	Variant Basis	11
3.3	Variant Plus	12
3.4	Meekoppelkansen	15
4	Hoe worden de varianten beoordeeld?	18
4.1	Effectbeschrijving en -beoordeling	18
4.2	Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen	20
4.3	Onderscheid projectgebied en -studiegebied	21
4.4	Onderscheid aanlegfase en eindsituatie	21
4.5	Mitigatie en compensatie	21
4.6	Beleidskader	21
5	Vervolg: besluitvorming en planning	22
5.1	Vergunningen, besluitvorming en de Omgevingswet	22
5.2	Hoe kunt u reageren?	23
5.3	Werkateliers en informatieavonden	23

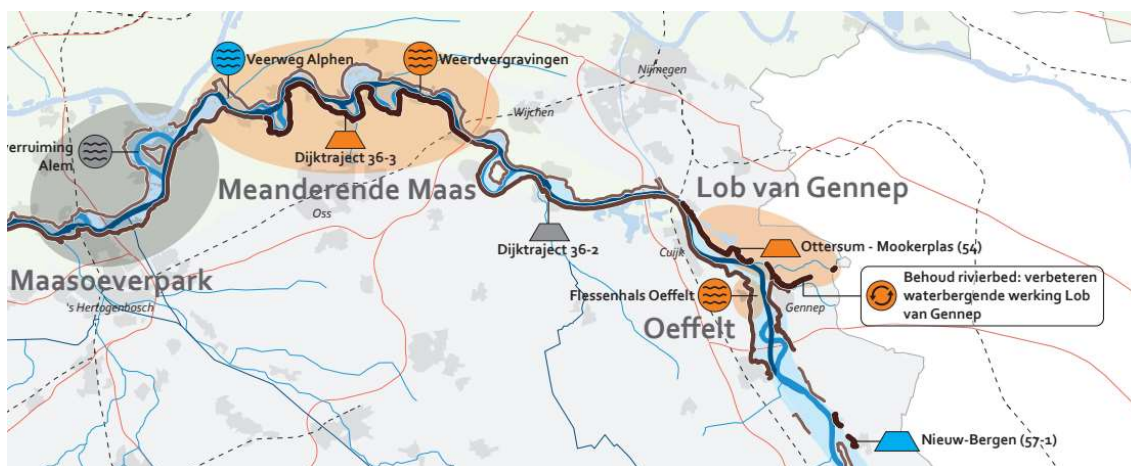
1 Ruimte voor de Maas bij Oeffelt

1.1 Inleiding

Deze uitgangspuntennotitie milieueffecten markeert de eerste stap van de MIRT-planuitwerking Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. Het doel van de uitgangspuntennotitie is het bepalen en vastleggen van de onderzoeksopgave voor de milieueffectrapportage (m.e.r.). De uitgangspuntennotitie bevat een beschrijving van het voornemen: een oplossing realiseren voor de flessenhals voor hoogwater bij de brug over de Maas bij Oeffelt. Daarnaast wordt toegelicht of en welke alternatieven en varianten beschouwd worden en op welke wijze de verschillende milieuthema's in het MER worden onderzocht en beoordeeld.

1.2 Aanleiding

In het Deltaprogramma 2015 is de voorkeursstrategie voor de gehele Maas opgenomen: de strategie om het beschermingsniveau langs de gehele Maas uiterlijk in 2050 aan de nieuwe normen te laten voldoen en in te spelen op klimaatverandering. Begin 2015 heeft de toenmalige Minister van Infrastructuur en Milieu aan de Stuurgroep Deltaprogramma Maas (SDM) gevraagd om met voorstellen te komen voor kansrijke rivierverruimende maatregelen, in samenhang met dijkversterkingen voor de Maas, zogenaamde koploperprojecten, met als doel om MIRT-verkenningen te starten in het najaar van 2016. Koploperprojecten zijn projecten die op korte termijn (voor 2030) kunnen worden uitgevoerd en kansen bieden om rivierverruiming te combineren met andere gebiedsopgaven.

Figuur 1 Projecten langs de Maas

Medio 2016 heeft de SDM een voorstel namens de regio samengesteld met de titel 'Samen werken aan een veilige en mooie Maas'. Hierin is het resultaat van de onderzoeksfase voor Oeffelt geland (zie ook paragraaf 2.2). In 2016 hebben Rijk en regio afspraken gemaakt over een eerste tranche urgente maatregelen om de waterveiligheid langs de Maas te verbeteren. Het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt valt onder deze eerste tranche, omdat dit project bijdraagt aan een substantiële waterstandsverlaging op de Maas. In het BO-MIRT¹ van 12 oktober 2016 is vervolgens ingestemd met het Regiovoorstel van de SDM en daarmee met de start van de

¹ MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Dit programma richt zich op financiële investeringen in ruimtelijke programma's en projecten in Nederland. BO-MIRT: Bestuurlijk overleg MIRT

MIRT-verkenning Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. De verkenningsfase is inmiddels afgerond en eind 2019 heeft het Rijk ingestemd met de start van de MIRT-planuitwerkingsfase. In dit kader wordt een m.e.r. doorlopen, nodig vanwege de ontgrondingsactiviteiten in het projectgebied. Met de publicatie van deze uitgangspuntennotitie start de afstemming met de omgeving over de afweging van varianten en milieueffecten.

1.3 Betrokken partijen

Bij dit project zijn de volgende partijen betrokken: Provincie Noord-Brabant (regievoerder), gemeenten Boxmeer, Cuijk, Bergen, Gennep, Mook en Middelaar, Provincie Limburg, Waterschap Aa en Maas en Waterschap Limburg, Staatsbosbeheer, het Programmabureau Maas en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland. Het Ministerie van I&W is vertegenwoordigd door Rijkswaterstaat Zuid-Nederland.

1.4 Het projectgebied: de huidige situatie

Het projectgebied is weergegeven in figuur 2 op de navolgende pagina. Het projectgebied bij Oeffelt (gemeente Boxmeer) ligt in het winterbed van de Maas en wordt aan de westzijde begrensd door de primaire waterkering (Maasdijk). Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door de Maas. De zuidelijke grens volgt de Kruisstraat en eindigt tegenover de ingang van de haven van Heijnen. De noordgrens wordt gevormd door de Veerweg.

Figuur 2 Projectgebied met op de voorgrond het Veerhuis (WSP, 2021)

Het projectgebied ligt in het Maasheggenlandschap dat zich uitstrekt van Vierlingsbeek tot Cuijk. Het Maasheggenlandschap is een oud cultuurlandschap en van cultuurhistorisch en ecologisch belang. Het gebied heeft de Unesco-biosfeer status gekregen. Met deze statuistoekenning treden de Maasheggen toe tot een wereldwijd netwerk van meer dan 650 Unesco-biosfeergebieden. De Maasheggen zijn het enige biosfeergebied in Nederland.

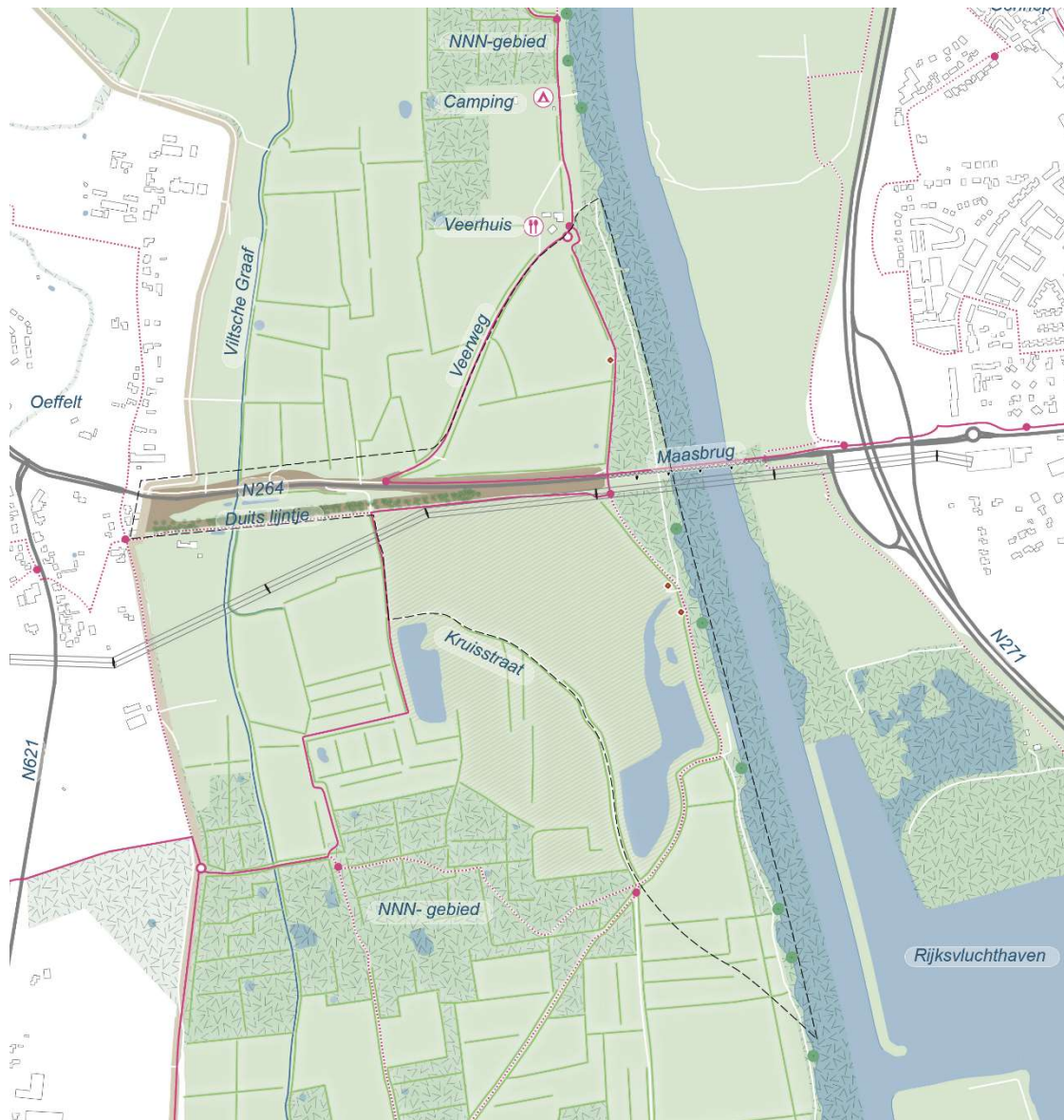
Het projectgebied wordt doorkruist door de provinciale weg N264 (Oeffelt-Gennep) en parallel hieraan het zogenaamde 'Duits lijntje'. Het grondlichaam van het Duits Lijntje is een onderdeel

van de voormalige spoorverbinding Boxtel-Wesel die is aangelegd in 1878. In dit grondlichaam zijn onderdoorgangen aanwezig bij de Viltse Graaf en de Kruisstraat met een gemeentelijke monumentale status. Het grondlichaam van de provinciale weg N264 sluit aan op de huidige verkeersbrug over de Maas. De pijlers van de brug zijn aangemerkt als rijksmonument.

Andere kenmerkende en zichtbare cultuurhistorische elementen van het gebied zijn de kazematten. De weerden van Oeffelt zijn onderdeel geweest van de Maaslinie. Deze verdedigingslinie werd in de jaren '30 en aan het begin van de Tweede Wereldoorlog gebruikt om een vertragend effect te hebben op een mogelijke (Duitse) inval richting de Vesting Holland. Enkele kazematten in het projectgebied nabij de brug over de Maas herinneren nog aan dit feit. Aan de noordzijde van de provinciale weg N264 bevinden zich productiegraslanden, afgescheiden met Maasheggen op ruggen in de verlaagde weerden (bijvoorbeeld na grondstoffenwinning). Ten zuiden van de N264 bevindt zich een afgeronde delfstoffenwinning die deels binnen het projectgebied valt. Het dichtst bij de Maas gelegen deel van deze ontgronding is afgewerkt en ingericht als natuur.

Figuur 3 Een van de kazematten in het projectgebied, ten noorden van de Maasbrug (WSP, 2021)

Legenda

	Winterbed Maas en hoogte		Rivierkazemat
	Maasheggen		De maasbrug
	Grondlichaam Duits lijntje en N-weg		Bakenbomen en maaskade
	Ontgraving		Natuurgebied (NNN)
	Maasdijk		Begroeid talud voormalig Duits lijntje
	Veerhuis en camping		N-weg
	Fietsnetwerk en fietsknooppunt		Lokale weg
	Wandelnetwerk en wandelknooppunt		Bebouwing
	Hoogspanningsleiding		Plangrens

Figuur 4 Ligging projectgebied

1.5 Besluitvorming en milieueffectrapportage

De m.e.r.-procedure is bedoeld om het milieubelang bij de besluitvorming over plannen en besluiten een volwaardige plaats te geven. De m.e.r. is wettelijk verankerd in de Wet milieubeheer. Naast de Wet milieubeheer is het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) belangrijk om te kunnen bepalen of bij de voorbereiding van een plan of een besluit de m.e.r.-procedure moet worden doorlopen. Het Besluit m.e.r. maakt onderscheid in m.e.r. voor plannen, zoals een structuurvisie of bestemmingsplan (plan-m.e.r.), en m.e.r. voor besluiten, zoals vergunningen (project-m.e.r.). De m.e.r.-plicht hangt in het geval van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt samen met de ontgrondingen die nodig zijn voor de uitvoering van het voorkeursalternatief: C/D16.1 winning van oppervlaktedelfstoffen met een oppervlakte van meer dan 25 hectare.

De provincie Noord-Brabant heeft als initiatiefnemer de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (als start van de MER-procedure) verder uitgewerkt. De provincie heeft vervolgens als bevoegd gezag deze voorgenomen processtap getoetst en geconcludeerd dat een formele publicatie niet verplicht is. Om de omgeving zorgvuldig te betrekken in onze afwegingen plaatsen wij een uitgangspuntennotitie milieueffecten op onze website. We vragen de omgeving hierop te reageren. Deze reactie is geen formele zienswijzen en heeft geen juridische status. De reacties worden meegenomen in onze afweging voor de voorkeursvariant en de beoordeling van de milieueffecten.

1.6 Leeswijzer

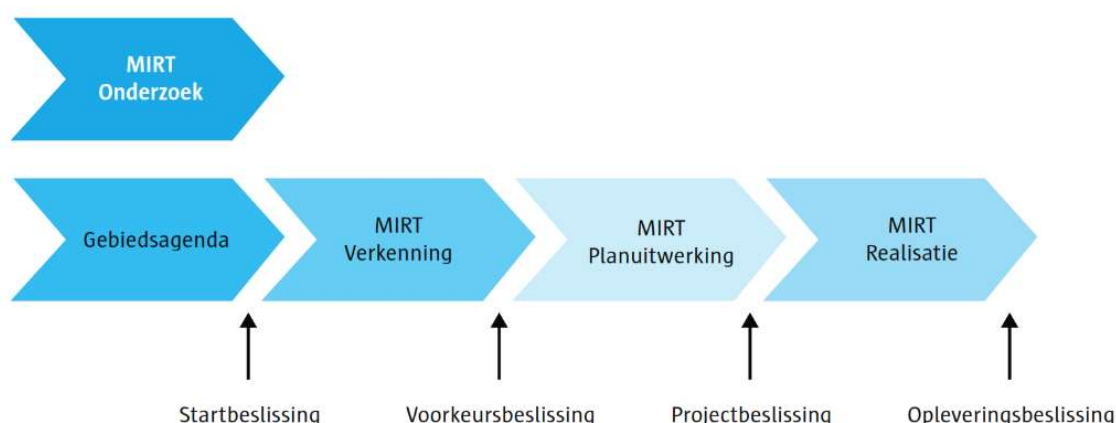
In het volgende hoofdstuk wordt kort het MIRT-proces van de afgeronde onderzoeks- en verkenningsfase beschreven en het voorkeursalternatief dat hieruit is voortgekomen. In hoofdstuk 3 wordt toegelicht welke varianten op het voorkeursalternatief in het MER worden beschouwd en hoe deze tot stand zijn gekomen. Hoofdstuk 4 gaat in op het beoordelingskader voor het MER. De relevante thema's worden toegelicht en per relevant effect wordt aangegeven hoe dit wordt beoordeeld. Deze uitgangspuntennotitie sluit af met een hoofdstuk dat ingaat op de planning en procedures die in deze fase van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt van belang zijn.

In de verkenningsfase is ook gekeken naar zogenaamde 'meekoppelkansen'. Dit zijn initiatieven van derden die, onder voorwaarden én voor eigen rekening, kunnen meeliften met de uitvoering van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. Voorbeelden zijn de verbreding van de fietsverbinding over de Maasbrug, natuurontwikkeling en het aanleggen van recreatieve routes. Hier zijn destijds geen concrete projecten uitgekomen. In hoofdstuk 4 is beschreven hoe wordt omgegaan met meekoppelkansen die zich in de planuitwerkingsfase aandienen.

2 Trechteringsproces: van strategie tot voorkeursalternatief

2.1 MIRT-proces Ruimte voor de Maas bij Oeffelt

Het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt is een MIRT-project. Deze projecten doorlopen een trechteringsproces. In dit hoofdstuk wordt het proces tot nu toe beschreven en wordt duidelijk hoe het voorkeursalternatief, dat onderwerp is van de m.e.r.-procedure, tot stand is gekomen. Een MIRT-project doorloopt een aantal fases: van onderzoek, naar verkenning, planuitwerking en uiteindelijk realisatie. Op een aantal momenten in dit proces zijn beslismomenten gepland. Het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt bevindt zich op dit moment aan de start van de planuitwerkingsfase. In de paragrafen 2.2 en 2.3 wordt toegelicht hoe in de m.e.r.-procedure wordt omgegaan met de resultaten uit de MIRT onderzoek - en verkenningfase.

Figuur 5 MIRT-proces

2.2 Onderzoeksfase

In de Voorkeursstrategie Maasvallei was voor Oeffelt voorzien in brede geulen ('grote groene geulen'). Hiervoor was in de omgeving echter geen draagvlak. In de MIRT-onderzoeksfase heeft de regio daarom onderzoek gedaan naar andere, wel breed gedragen oplossingen die substantieel bijdragen aan waterstandsverlaging. Uit deze fase kwam de volgende oplossingsrichting naar voren: het creëren van twee openingen in het grondlichaam van de provinciale weg en het Duits Lijntje, in combinatie met een weerdverlaging. Daarmee wordt de barrière voor het water aanzienlijk verkleind.

Uitgangspunt in deze fase was dat het resterende grondlichaam van het Duits Lijntje als cultuurhistorische drager behouden blijft en ook de cultuurhistorisch waardevolle pijlers van de oude spoorbrug. De huidige brug over de Maas voor het wegverkeer inclusief het bestaande fietspad blijft behouden. De weerdverlaging komt bij de opening aan de Maaszijde.

2.3 Verkenningfase

In de verkenningfase² is de voorkeursoplossing uit de onderzoeksfase verder uitgewerkt. In deze fase is ook gekeken naar kansen om de waterveiligheidsopgave te benutten om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te vergroten. Hiervoor zijn bouwstenen ontwikkeld. In samenspraak met betrokkenen (in de vorm van inloopavonden, werkateliers en ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroepen) zijn met deze bouwstenen drie onderscheidende alternatieven voor de voorkeursoplossing samengesteld. Deze alternatieven zijn:

1. Alternatief 'Gesloten Maasheggenlandschap': Dit alternatief gaat uit van een maximaal behoud en groei van Maasheggen in het projectgebied. Dit zorgt voor beperkingen in de weerdverlaging en dus voor de doorstroombaarheid van het gebied';
2. Alternatief 'Halfopen stroomdal': Dit alternatief kenmerkt zich door het behoud van historische elementen én een nieuwe weerdinrichting met een open structuur. Dit alternatief is minder beperkend voor de doorstroombaarheid dan het alternatief Gesloten Maasheggenlandschap;
3. Alternatief 'Open stroomdal': In dit alternatief is het stroomdal open en goed doorstroombaar. De nieuwe weerdinrichting biedt kansen voor nieuwe natuur. Maasheggen worden verwijderd en buiten het projectgebied gecompenseerd.

In onderstaande tabel zijn de verschillen tussen de alternatieven samengevat.

Tabel 1 Ruimtelijke verschillen tussen de alternatieven

	Alternatief 1 Gesloten Maasheggenlandschap	Alternatief 2 Halfopen stroomdal	Alternatief 3 Open stroomdal
Grote opening	Landhoofd 50m	Landhoofd 50m	Landhoofd minimaal (~15m)
	Duits Lijntje opening 250m	Duits Lijntje opening 250m	Duits Lijntje afgegraven
Weerd	Oeverstrook 8.5m + NAP	Grootschalig 9.5m + NAP	Grootschalig 8.5m + NAP
	Behoud huidig maaiveld*	Laagtes 8.5m + NAP	Laagtes 7.5m en lokaal dieper
Kleine opening	Brug op 13m + NAP	Brug op 13m + NAP	Brug op 16m + NAP
	Duits Lijntje opening 120m	Duits Lijntje opening 120m	Duits Lijntje afgraven
Maaiveld inrichting	Heggen zo veel mogelijk behouden (ca. 270m verwijderen/compenseren)	Heggen ten westen van 'geul' terugplaatsen (ca. 4500m verwijderen/compenseren)	Geen heggen in weerdvergraving (ca. 4500m verwijderen/compenseren)
	Huidige fietspaden behouden	Fietspaden op huidige locatie op nieuw maaiveld	Fietspaden verleggen op nieuw maaiveld

² De uitkomsten van de verkenningfase zijn vastgelegd in het verkenningenrapport. In het verkenningenrapport wordt onder andere ingegaan op de wijze waarop de alternatieven tot stand zijn gekomen en beoordeeld en hoe met meekoppelkansen is omgegaan. Het verkenningenrapport is terug te lezen op: www.ruimtevoordemaasbijoeffelt.nl.

voorkeursalternatief is het uitgangspunt voor de Planuitwerkingsfase en de milieueffectrapportage in deze fase.

Zoals in de vorige paragraaf al is aangegeven, is bij de beoordeling van de alternatieven in de Verkenningsfase wel de m.e.r.-systematiek gevolgd, inclusief participatie door rechtstreeks betrokkenen en de omgeving, maar niet een formele m.e.r.-procedure. In de nu lopende planuitwerkingsfase wordt wel een formele m.e.r.-procedure doorlopen.

Volgens artikel 7.23 van de Wet milieubeheer bevat een milieueffectrapport, onder meer, een beschrijving van 'de redelijke alternatieven die relevant zijn voor de activiteit en de specifieke kenmerken ervan, met opgave van de belangrijkste motieven voor de gekozen optie, in het licht van de milieueffecten van de activiteit'. De vraag is of onder 'redelijke alternatieven' ook de alternatieven voorafgaand aan de voorkeursbeslissing worden verstaan en of deze opnieuw zouden moeten worden afgewogen in de m.e.r.-procedure die nu van start gaat. In de Toelichting bij de laatste wijziging van artikel 7.23 Wet milieubeheer staat het volgende, duidelijke standpunt³: *'het alternatievenonderzoek kan worden beperkt tot die alternatieven die het bestuursorgaan in staat stellen een goede afweging ten behoeve van de besluitvorming te kunnen maken. Als er alternatieven in een eerder stadium zijn afgewogen en de keuze voor een bepaald alternatief in dat stadium al is gemaakt, hoeven de alternatieven daarvoor niet nog een keer te worden afgewogen'*. Deze werkwijze is intussen ook geaccordeerd in jurisprudentie⁴.

Dit betekent dat de alternatieven uit de onderzoeks- en verkenningsfase, en eventueel zelfs van daarvoor, niet nog eens hoeven te worden onderzocht en afgewogen in de nu komende fase. Van belang is wel dat het tot stand komen van het voorkeursalternatief helder en navolgbaar moet zijn, zowel voor wat betreft het proces als de inhoudelijke afwegingen. Dit is verwoord in de voorgaande paragrafen en kan uitgebreid worden teruggelezen in het Verkenningenrapport.

In deze uitgangspuntennotitie en de m.e.r. is het voorkeursalternatief uit de verkenningsfase het enige onderwerp van onderzoek. Alternatieven die hiervoor onderbouwd zijn afgevalen worden niet nog eens onderzocht en er worden ook geen nieuwe alternatieven ontwikkeld. Wel zijn nog twee varianten van het voorkeursalternatief ontwikkeld, die tot optimalisatie leiden. Dit wordt verder uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

³ TK 24 287, nr. 3 bij de Wijziging van de Wet milieubeheer en de Crisis- en herstelwet in verband met de uitvoering van Richtlijn 2014/52/EU van het Europees parlement en de Raad van 16 april 2014 tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PbEU 2014, L 124) (implementatie herziening m.e.r.-richtlijn).

⁴ Zie voor een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak in een vergelijkbare zaak: ECLI:NL:RVS:2018:3623, 7 november 2018.

3 Te onderzoeken varianten van het voorkeursalternatief

3.1 Optimalisaties

Binnen het vastgestelde voorkeursalternatief is nog ruimte voor optimalisatie: gecontroleerde aanscherpingen van het vastgestelde voorkeursalternatief, die binnen de scope en het kader van het voorkeursalternatief kunnen worden uitgewerkt. Deze optimalisatiemogelijkheden zijn vertaald naar twee onderscheidende varianten van het voorkeursalternatief, die in de planuitwerkingsfase in meer detail worden uitgewerkt en worden onderzocht in de m.e.r.-procedure.

Uit de werkateliers en Bestuurlijke en Ambtelijke Begeleidingsgroepen zijn drie optimalisatiemogelijkheden voor het voorkeursalternatief 'open stroomdal' naar voren gekomen die in de planuitwerking een nadere uitwerking vragen:

1. De hoogte van het tracé van de provinciale weg N264:
 - Opties: De N264 in de weerd volledig hoger dan Maatgevend Hoogwater (ca. 16m + NAP) óf in hoogte het huidige tracé volgend (ca. 13m + NAP).
2. Al dan niet behouden grondlichaam Duits Lijntje:
 - Opties: Geheel afgraven van het grondlichaam van het Duits Lijntje óf behoud van het grondlichaam met uitzondering van de te realiseren openingen van 120 meter en 250 meter.
3. Breedte grondlichaam bij brughoofd:
 - Opties: Opening van 250m met een grondlichaam van ca. 15m aansluitend op het bruggenhoofd van de brug of een opening van 250m met een grondlichaam van ca. 50m aansluitend het bruggenhoofd.

Deze drie optimalisatiemogelijkheden zijn samengenomen en vertaald naar twee onderscheidende varianten van het voorkeursalternatief. In de m.e.r. worden de varianten van het voorkeursalternatief onderzocht. Hierbij wordt aandacht besteed aan alle doelstellingen van het project, hun rangorde en of doelstellingen met elkaar kunnen conflicteren. In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe dit onderzoek plaatsvindt en hoe de effecten worden beoordeeld.

3.2 Variant Basis

De variant VKA Basis is feitelijk het voorkeursalternatief 'Open stroomdal' uit de verkenningsfase. De keuzes sluiten zoveel mogelijk aan bij de huidige situatie. De variant VKA Basis wordt gekenmerkt door de volgende inrichtingsprincipes.

Weerdverlaging

De weerd wordt afgegraven tot een hoogte van 8,5m +NAP, de geulen liggen op een diepte van 7,5m +NAP (met lokaal een dieper deel op 6,5m +NAP). De cultuurhistorische relictten (de kazematten) in het gebied worden in stand gehouden als geïsoleerde terpjes. De opening in het grondlichaam van de weg en het Duits Lijntje wordt 250m, het brughoofd wordt daarom smal (minimummaat i.r.t. hoogspanningsmast).

Weg en brug

In de Variant Basis wordt de provinciale weg op de huidige hoogte (13.1m +NAP) ingepast tussen de nieuwe openingen. Voordelen hiervan zijn dat er minder grond nodig is en het geluidsniveau van het wegverkeer niet toeneemt omdat de weg relatief laag ligt ten opzichte van de waterkering en het Duits Lijntje. Daar tegenover staat dat de weg overstroombaar blijft bij extreem hoge afvoeren en de hellingen naar de waterkering en het brughoofd bij de Maasbrug steiler worden.

3.3 Variant Plus

In deze variant De variant VKA Plus richt zich op het versterken van de kernkwaliteiten van het gebied. De variant VKA Plus wordt gekenmerkt door de volgende inrichtingsprincipes.

Weerdverlaging

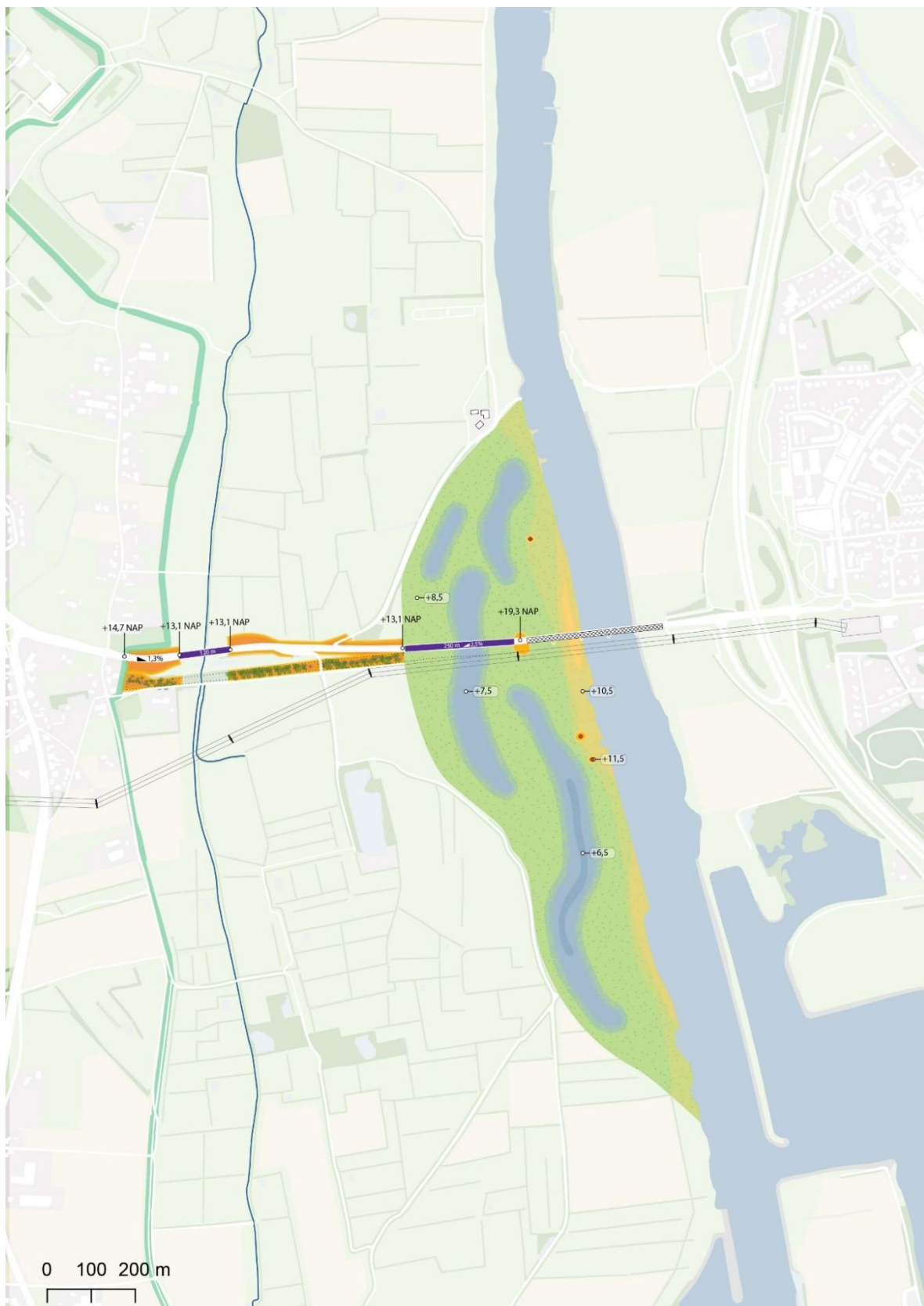
Bij de weerdinrichting wordt gestuurd op een verbeterde ecologische inrichting voor specifieke (limnofiele) doelsoorten. Dit zijn vissoorten die zich thuis voelen in stilstaand water en gebonden zijn aan de aanwezigheid van waterplanten. De nieuwe kwaliteiten van het 'stroomdallandschap' dat ontstaat worden benadrukt door de aanwezigheid van grotere aaneengesloten hogere en lagere delen. Op de hogere delen worden de kazematten ingepast. De opening in het grondlichaam van de weg en het Duits Lijntje is in deze variant ook 250m maar het landhoofd is breder doordat de opening zich wat verder naar het westen bevindt.

Weg en brug

In de Variant Plus wordt de provinciale weg opgehoogd tot 14,5m +NAP. Voordelen hiervan zijn dat de weg niet overstroombaar is bij extreem hoge afvoeren op de Maas en dat de hellingen naar de waterkering en het brughoofd flauwer worden. Nadelen zijn dat er meer grond nodig is en het geluidsniveau van het wegverkeer in de omgeving mogelijk licht toeneemt. Daarnaast wordt de provinciale weg op deze manier prominenter zichtbaar ten opzichte van het Duits Lijntje.

Duits lijntje

Eén van de optimalisatiemogelijkheden die in de werkateliers en ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroepen tijdens de verkenningsfase naar voren kwam was de keuze voor het al dan niet behouden van het Duits Lijntje. Uit de werkateliers die bij de start van de planuitwerkingsfase zijn gehouden met stakeholders en omwonenden (november 2021) blijkt dat het meeste draagvlak bestaat voor behouden van het Duits Lijntje. Het grondlichaam wordt dus niet afgegraven, met uitzondering van de te realiseren opening van 250m. De impact van het geheel afgraven van het grondlichaam zou groot zijn. Zo zou het leefgebied van onder andere dassen en marters worden aangetast en zou een doorgaand cultuurhistorisch element worden onderbroken. In het ontwerp ligt de focus daarom nu op het vergroten van de zichtbaarheid van het cultuurhistorisch element met minimale aantasting van natuurwaarden.

Figuur 7 Variant Basis

Figuur 8 Variant Plus

3.4 Meekoppelkansen

Meekoppelkansen zijn initiatieven van derden die, onder voorwaarden én voor eigen rekening, kunnen meeliften met de uitvoering van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. In de verkenningsfase in 2017 en 2018 zijn tijdens inloopavonden, werkateliers en ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroepen meekoppelkansen geïnventariseerd.

Omgang meekoppelkansen uit de verkenningsfase

Bij de start van de planuitwerkingsfase is geverifieerd of de bestaande meekoppelkansen (uit de verkenningsfase) nog actueel zijn en er is geïnventariseerd of er nieuwe meekoppelkansen zijn. Dit is gedaan tijdens de werkateliers en informatieavond in november 2021. Per meekoppelkans is vervolgens afgewogen of het realistisch is om ze mee te laten liften met de uitvoering van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt. Bij de verificatie van de meekoppelkansen uit de verkenning is een aantal meekoppelkansen samengevoegd en hernoemd. De afweging van de meekoppelkansen heeft vervolgens in twee stappen plaatsgevonden:

1. Welke meekoppelkansen worden niet meegenomen in de planuitwerking:
 - -Meekoppelkansen waar geen geld en geen trekker voor zijn
 - Raakvlakken buiten het plangebied zonder geld en trekker of al uitgevoerd
2. Indeling in inpassingsopgaven, meekoppelkansen en raakvlakken
 - Inpassingsopgaven binnen het project, onderdeel van de scope (intact houden, terugbrengen, herstellen, opnieuw inpassen);
 - Meekoppelkansen met toegevoegde waarde ten opzichte van de huidige situatie en waarvoor in potentie zowel geld als trekkers zijn;
 - Raakvlakken buiten het plangebied met eigen geld en trekkers.

Meekoppelkansen die in de eerste afweging zijn afgefallen:

- Rijksmonumentale pijler Maasbrug Gennep toegankelijk maken (buiten plangebied)
- Uitzichtpunten op/rond de kazematten (geen potentiële trekker en geen geld)
- Nieuw fietspendelveer Cuijk-Mook (buiten plangebied)

Van een aantal andere meekoppelkansen is al duidelijk dat ze meegenomen kunnen worden als inpassingsopgave binnen het project en dus onderdeel uitmaken van beide varianten. Het gaat om de volgende meekoppelkansen:

- Wandel- en fietsroutes terugbrengen na aanleg
- Compensatie verdwenen Maasheggen buiten plangebied
- Zoneringsplan met inrichtingsmaatregelen Natuur-Recreatie in het gebied (incl. verkeers- en recreatiecirculatie)
- Behoud kazematten zoals ze nu in het landschap liggen
- Internationale fietsverbinding Maas-Gennep instandhouden na aanleg
- (nieuwe) fietsroutes goed aansluiten op bestaande fietsroute Cuijk

Omgang meekoppelkansen richting voorlopige voorkeursvariant

Bij de verificatie van de meekoppelkansen bij de start van de planuitwerkingsfase zijn drie meekoppelkansen als kansrijk bestempeld om mee te nemen in de ontwerppogave richting VVKV, namelijk:

- Verbreding bestaand fietspad op de Maasbrug.

- Verhoging van de dijk waar deze kruist met de N264 tot een hoogte van 15,9m+NAP. Het gaat hier om de waterkering ter hoogte van de provinciale weg. Het betreft een verhoging van 1,2 meter over een breedte van ongeveer 200m om de kruising van de weg en de waterkering goed in te kunnen passen.
- Hergebruik grondstromen uit weerdverlaging ter ophoging naastgelegen compensatiegebied Oeffeltse Weiden.

Voor de verbreding van het bestaande fietspad op de Maasbrug is besloten dit in een separaat spoor uit te werken (raakvlak) en bij de vaststelling van de voorkeursvariant te bepalen of in de realisatie gecombineerd kan worden. Daarmee blijven twee meekoppelkansen over die in de ontwerppoging worden meegenomen.

De overige meekoppelkansen (het volledige overzicht is opgenomen in tabel 2) worden tot aan de vaststelling van de voorlopige voorkeursvariant (VVKV) meegenomen als raakvlak. Dit betekent dat ze in beeld blijven (het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt maakt ze niet onmogelijk) maar dat er niet verder aan wordt ontworpen binnen de scope van het project en de afweging van de effecten niet worden meegenomen in het m.e.r. Als er voor de vaststelling van de VVKV duidelijkheid is over 'trekkerschap' en financiering en het toevoegen van de meekoppelkans geen effect heeft op de effectbeoordeling van de VVKV kan bij de vaststelling van het VVKV worden besloten een dergelijke meekoppelkans alsnog mee te nemen in de besluitvorming. Bij de vaststelling van de VVKV moet hier duidelijkheid over zijn. Dan wordt op basis van onderstaande afweging besloten hoe in het ontwerp en het MER wordt omgegaan met de meekoppelkansen:

- Wel geld en trekker geen effect op effectbeoordeling → meenemen in ontwerp, wordt **inpassingsopgave**
- Buiten planning project / nog zoektocht naar budget → wordt rekening mee gehouden als **raakvlak**
- Onduidelijkheid over budget, planning, trekker → **valt af**

Figuur 9 Omgang meekoppelkansen richting VVKV

Tabel 2 Stand van zaken meekoppelkansen start planuitwerkingsfase

Tussenstand	Niet meenemen	MKK: extra waarde, geld en trekker	Raakvlak
N1. Natuurontwikkeling binnen plangebied gericht op doelsoorten Maasheggen			
N2. Natuurlijke oevers Viltse Graaf rond westelijke opening 120m			
N3. Terugbrengen doorgaande beplantingsstructuur bakenbomen			
N4. Hergebruik grondstromen uit weerdverlaging ter ophoging naastgelegen compensatiegebied.		Onderdeel ontwerp-gave VVKV	
WB1 Verbreding bestaande fietspaden		(uiterwaarden)	Maasbrug
WB2 Nieuw uitkijkpunt met infopaneel op/rond Maasbrug			
WB3 Verhoging dijk bij N264		Onderdeel ontwerp-gave VVKV	
WB4 Verbeteren onveilige kruisingen Veerweg, Hoogeind, Kruisstraat, Tunneltje Duits Lijntje			
WB5 Toevoegen parkeerplaatsen Veerhuis			
WB6 Opnieuw aanvullen grondafslag terrein naast Veerhuis			
C1 Rijksmonumentale pijler Gennep-er zijde toegankelijk maken	buiten plangebied		
C2 Kunstwerk ter cultuurhistorische duiding Maasbrug/ Duits Lijntje			
C3 Verhaal circumvallatielinie vertellen in het gebied			
C4 Verhaal oorlog, brug en Duits Lijntje vertellen in het gebied			
C5 Uitzichtpunten op/ rond de Kazematten	geen geld/trekker		
R1. Nieuwe wandel-, fietsroutes en uitkijpunten binnen plangebied			
R2. Ontwikkelen omgeving Veerhuis tot natuurpoort/infocentrum/zwemlocatie / aanlegplek			
R3. Nieuw voetveer Gennep-Oeffelt op historische locatie			Traject loopt nog
R4. Oude vissteiger herstellen t.b.v. hengelsporters			
R5. Nieuw Fietspendelveer Cuijk-Mook	buiten plangebied		
R6. Struinroute langs Viltse Graaf			

4 Hoe worden de varianten beoordeeld?

4.1 Effectbeschrijving en -beoordeling

De effecten worden beschreven (kwalitatief of kwantitatief, na onderzoek) en beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie: de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen in het gebied (zie paragraaf 4.2). Het detailniveau van de effectbeschrijving – en beoordeling van de alternatieven is gedetailleerder dan in de verkenningsfase, waarin het ging om de keuze tussen alternatieven. In deze fase en de m.e.r. worden relevante effecten van de twee varianten van het voorkeursalternatief zo veel mogelijk kwantitatief en in meer detail onderzocht en beoordeeld. In deze fase is met een grotere nauwkeurigheid aan te geven wat de uitvoering betekent voor bijvoorbeeld het aantal hectares grondverzet en natuurontwikkeling en welke maatregelen mogelijk en nodig zijn om negatieve effecten verder te verminderen of te compenseren.

Het beoordelingskader is in de verkenningsfase tot stand gekomen via een ambtelijk/bestuurlijk proces en omgevingsparticipatie, in de vorm van drie werksessies met een brede afspiegeling van betrokkenen uit de omgeving, waarbij de belangen vanuit ecologie, cultuurhistorie, landbouw, recreatie, burgers en lokale ondernemers waren vertegenwoordigd. Bij de start van de planuitwerkingsfase (november 2021) is het beoordelingskader verder aangescherpt en toegespitst op deze fase. Zo is het thema hinder tijdens en na uitvoering nadrukkelijker opgenomen in het beoordelingskader. Daarnaast is het thema 'ruimtelijke kwaliteit' hernoemd tot 'leefomgeving' omdat dit beter aansluit bij de aspecten en criteria die hier beoordeeld worden. Ruimtelijke kwaliteit wordt nog wel nadrukkelijk meegenomen in de beoordeling en is nu onderdeel van het thema 'leefomgeving'.

In onderstaande tabel zijn de criteria waarop de twee varianten in het MER beoordeeld worden aangegeven. Per criterium wordt aangegeven of het effect kwalitatief of kwantitatief wordt onderzocht.

Tabel 3 Beoordelingskader MER

Thema	Aspect	Criterium	Beoordelings wijze
WATERVEILIGHEID EN RIVIERKUNDE	Waterstanden	Realisatie waterstanddaling	Kwantitatief
		Effecten op waterstand benedenstrooms tot in Den Bosch	Kwantitatief
	Waterveiligheid en omgeving	Effect op stabiliteit primaire waterkering	Kwantitatief
		Beschikbaarheid N264 bij maatgevend hoogwater	Kwantitatief
	Scheepvaart	Effect op de scheepvaart (dwarsstroming en sedimentatie in de vaargeul)	Kwantitatief
LEEFOMGEVING	Ruimtelijke kwaliteit	Aantasting of versterking landschappelijke kwaliteit	Kwalitatief
		Aantasting of versterking beeldkwaliteit civieltechnische oplossingen	Kwalitatief
	Cultuurhistorie/ Archeologie	Effect op cultuurhistorische objecten, groenstructuur, lijnen en patronen	Kwalitatief
		Effect op archeologische waarden	Kwalitatief
	Ecologie/ natuur	Effect op doelen Kaderrichtlijn Water	Kwalitatief
		Effect op beschermde en bijzondere flora en fauna	Kwantitatief
		Bijdrage aan realisatieopgave Maasheggen in Uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei	Kwalitatief/kwantitatief
		Effect op biodiversiteit en habitats	Kwantitatief
		Effect op Natura 2000-gebieden (stikstofdepositie)	Kwantitatief
	Recreatie	Effect op fietsroutenetwerk	Kwalitatief
		Effect op wandelroutes	Kwalitatief
		Kansen voor recreatief medegebruik	Kwalitatief
	Grondwater en lokaal oppervlaktewater	Effect op (binnendijkse) grondwaterhuishouding	Kwantitatief
		Effecten op oppervlaktewaterkwaliteit	Kwalitatief
		Toets op basis van Keur Viltse Graaf	Kwalitatief
	Bodem	Effect op bodemkwaliteit	Kwalitatief / kwantitatief
		Omvang grondverzet	Kwantitatief

	Duurzaamheid	Energie en klimaat	Kwalitatief/kwantitatief
		Materialen en grondstoffen	Kwantitatief
HINDER EN VERKEER	Verkeerssituatie tijdens en na uitvoering	Effect op de verkeersstromen en -veiligheid en bereikbaarheid tijdens en na uitvoering	Kwantitatief
	Hinder tijdens en na uitvoering	Effect op geluidsbelasting woningen tijdens en na uitvoering	Kwantitatief
		Effect op de luchtkwaliteit tijdens en na uitvoering	Kwantitatief

4.2 Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen

In een MER worden de effecten van alternatieven/varianten vergeleken met de referentiesituatie, de situatie waarin de alternatieven/varianten niet worden uitgevoerd. De referentiesituatie bestaat uit de huidige situatie én eventuele autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn voorziene ruimtelijke ontwikkelingen, die voldoende concreet zijn en waarvan aannemelijk is dat ze worden uitgevoerd. Te denken valt aan ontwikkelingen, waarvoor al besluitvorming in voorbereiding of afgerond is, maar ook aan meer algemene trends/ontwikkelingen, zoals demografische ontwikkelingen, klimaatveranderingen en schaalvergroting in de landbouw. De huidige situatie is beschreven in paragraaf 1.4. De volgende autonome ontwikkelingen worden in het MER meegenomen:

Klimaatverandering en hoogwaterveiligheid

Klimaatverandering is de belangrijkste aanleiding voor het project. Klimaatverandering zal in de toekomst hogere Maasafvoeren en hogere waterstanden op de Maas veroorzaken, onder andere bij Oeffelt. Hierop wordt geanticipeerd met de projecten van het Deltaprogramma Maas, waarvan het project 'Ruimte voor de Maas bij Oeffelt' onderdeel is, naast versterking van de primaire keringen (HWBP) en andere rivierverruimingsprojecten zoals Lob van Genneep en Meanderende Maas (voorheen: Ravenstein – Lith)

Cultuurhistorie, natuur en landschap

In het Uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei is vastgelegd dat men het Maasheggengebied, met unieke cultuurhistorische, ecologische en landschappelijke kwaliteiten (op 25 juli 2018 internationaal erkend als UNESCO Biosphere Reserve), wil behouden en versterken. Dit wordt ondersteund door de ontwikkeling van het Natuur Netwerk Brabant. Dit onderstreept het unieke cultuurhistorische en ecologische belang van het gebied.

Compensatie maasheggen ontgrondingsvergunning

De in het projectgebied reeds uitgevoerde en nog in uitvoering zijnde ontgronding hebben geleid tot het verdwijnen van maasheggen. Ook als gevolg van de uitvoering van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt zullen er heggen verdwijnen. Zowel voor de verdwenen maasheggen als gevolg van de ontgronding als voor de maasheggen die gaan verdwijnen als gevolg van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt geldt dat ze gecompenseerd zullen moeten worden in het maasheggengebied. Hiervoor wordt in het kader van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt

gezocht naar een compensatielocatie in de directe nabijheid van het projectgebied. Als dit niet mogelijk blijkt wordt gekeken naar een aanvullende geschikte locatie.

4.3 Onderscheid projectgebied en -studiegebied

De ontwikkelingen in de beide varianten kunnen een effect hebben dat verder reikt dan het projectgebied. In het MER wordt daarom onderscheid gemaakt tussen het projectgebied en het studiegebied. De begrenzing van het projectgebied wordt beschreven in paragraaf 1.2 en weergegeven in figuur 1 van deze notitie. Het studiegebied van het MER is het gebied waar zich mogelijke (milieu)effecten kunnen voordoen als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Het studiegebied is daarmee groter dan het projectgebied. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect verschillen. Bij de beschrijving van de milieueffecten in het MER wordt per effect aangegeven welk studiegebied daar bij hoort.

4.4 Onderscheid aanlegfase en eindsituatie

In de onderzoeken en de effectbeschrijving wordt, voor zover relevant, gekeken naar de aanlegfase én de eindsituatie. Voor een aantal aspecten, zoals geluid en stikstofdepositie, is met name de aanlegfase van belang. Voor andere aspecten, zoals verkeersveiligheid, zijn zowel de aanlegfase als de eindsituatie belangrijk.

4.5 Mitigatie en compensatie

In het MER wordt ingegaan op mogelijke en/of noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen. Te denken valt aan de compensatie van Maasheggen (toegelicht in paragraaf 4.2), het eventueel verplaatsen van de dassenburcht, zodat deze behouden kan blijven of het veranderen van rijroutes om effecten te vermijden. In het MER wordt dit nader uitgewerkt, nadat de effectonderzoeken zijn afgerond en de effecten bekend zijn.

4.6 Beleidskader

De ontwikkelingen die voorzien zijn in het kader van het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt moeten passen binnen vigerende wet- en regelgeving. In het MER wordt daarom ingegaan op de belangrijkste aspecten en randvoorwaarden van relevante beleidskaders. Hierbij wordt – in ieder geval – ingegaan op:

- Nationaal: Nationale Omgevingsvisie, Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening, Besluit ruimtelijke ordening, Wet Natuurbescherming, Waterwet, Kaderrichtlijn Water, Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren en de Beleidslijn grote rivieren;
- Provinciaal: Omgevingsverordening Noord-Brabant, Omgevingsvisie Noord-Brabant, Provinciaal Milieu – en Waterplan 2016-2021.
- Gemeentelijk: Structuurvisie Boxmeer 2030 en bestemmingsplan Buitengebied 2018.
- Overig: Uitvoeringsprogramma Noordelijke Maasvallei.

5 Vervolg: besluitvorming en planning

5.1 Vergunningen, besluitvorming en de Omgevingswet

Op dit moment bevindt het project Ruimte voor de Maas bij Oeffelt zich in de planuitwerkingsfase. In deze fase wordt op basis van de effectbeoordeling van de varianten van het voorkeursalternatief het definitief ontwerp uitgewerkt. Op basis van dit ontwerp kunnen de toestemmingen worden aangevraagd, die nodig zijn voor de uitvoering. Het is nog niet helemaal duidelijk welke wet- en regelgeving hierop van toepassing zal zijn. Dit is onder andere afhankelijk van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit is nu voorzien op 1 juli 2022, maar het is ook mogelijk dat dit wordt uitgesteld naar 1 januari 2023.

Scenario's voor besluitvorming

Er zijn drie scenario's voor de besluitvorming:

1. *Besluitvorming op basis van de huidige regelgeving;*

Bij de voorbereiding van de besluitvorming wordt gebruik gemaakt van de coördinatieregeling uit de Wet ruimtelijke ordening. De belangrijkste vergunningen voor het project enz. worden zo (veel) mogelijk gelijktijdig aangevraagd en verder gecoördineerd behandeld, wat betekent dat de procedures gelijk lopen en ontwerpbesluiten en definitieve besluiten gelijktijdig ter inzage worden gelegd. De belangrijkste vergunningen en besluiten zijn onder meer, de Ontgrondingsvergunning, het projectplan Waterwet, de vergunning Waterwet, vergunningen/ontheffingen op grond van de Wet natuurbescherming. Coördinerend bestuursorgaan is het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, bevoegd gezag voor de Ontgrondingsvergunning. De ontgrondingsvergunning doorloopt de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van 26 weken (Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht). De andere besluiten die in de coördinatie meegaan, doorlopen dezelfde procedure.

2. *Besluitvorming op basis van het overgangsrecht van de Omgevingswet:*
Hiervoor geldt hetzelfde als onder 1, zij het dat de besluiten op dezelfde manier worden voorbereid, maar deze na inwerkingtreding van de Omgevingswet worden beschouwd als besluiten vastgesteld op basis van de Omgevingswet

3. *Besluitvorming op basis van de Omgevingswet:*

De planuitwerkingsfase wordt in dat geval afgesloten met een of meer Projectbesluiten, waarin de verdere toestemmingen kunnen worden meegenomen of apart worden vastgesteld, maar wel gecoördineerd worden voorbereid.

Voor de rechtsbescherming is van belang dat er in alle scenario's is voorzien in ruimte voor het indienen van zienswijzen en toegang tot de bestuursrechter. De omgeving wordt op de hoogte gehouden van de diverse keuzes en tussenstappen op basis van het participatie- en communicatieplan.

Vergunningen

De 'echte' uitvoeringsvergunningen (bijvoorbeeld bouwen, meldingen Besluit bodemkwaliteit) worden niet meegenomen in beschreven scenario's en eventuele coördinatie. De benodigde informatie hiervoor komt pas beschikbaar als de (beoogde) aannemer zijn werkwijze heeft uitgewerkt. Deze vergunningen worden kort voor de feitelijke uitvoering (naar verwachting) door de aannemer aangevraagd.

5.2 Hoe kunt u reageren?

U kunt uw reactie op de uitgangspuntennotitie van 10 januari tot 7 februari 2022 indienen via het formulier op de projectwebsite www.ruimtevoordemaasbijoeffelt.nl. Wij verzoeken u om in uw reactie aan te geven over welk hoofdstuk en welke paragraaf uw opmerking gaat. Daarnaast kunt u uw reactie ook telefonisch kenbaar maken. Dit kan iedere woensdag (van 10 januari tot en met 7 februari) door contact op te nemen met de omgevingsmanager middels het telefoonnummer 06 – 5568 6988.

Bij de besluitvorming over het voorkeursalternatief geven de bestuurders mee welke reacties we hebben ontvangen en hoe we daarmee zijn omgegaan. In de inleidende hoofdstukken van het milieueffectrapport (MER) beschrijven wij hoe er met het inbreng vanuit de omgeving is omgegaan. U krijgt daarna uiteraard nog de gelegenheid op het MER te reageren.

5.3 Werkateliers en informatieavonden

Bij de start van de planuitwerkingsfase in november 2021 zijn een aantal werkateliers en een informatieavond georganiseerd. Op de informatieavond is een toelichting gegeven op het project en het participatieproces. In de werkateliers zijn de varianten en meekoppelkansen besproken met stakeholders en omwonenden. Op de projectwebsite www.ruimtevoordemaasbijoeffelt.nl zijn de presentaties van deze bijeenkomsten terug te zien.

De komende tijd (tot het voorjaar van 2023) staat er nog een aantal werkateliers en informatieavonden gepland waarop stakeholders en omwonenden bijgepraat worden over de voortgang van het project:

- Werkatelier keuze VVKV (mei 2022)
- Informatieavond vaststelling VVKV (mei 2022)
- Werkatelier Projectbesluit (najaar 2022)
- Informatieavond Projectbesluit (najaar 2022)

